Beleidsplan 'Buiten in Beweging'

Gemeente Stein

November 2023

Speelplan

Gemeente Stein

Inhoudsopgave

Inleiding	03
Ontwikkelingen in de openbare speelruimte	04
Beleidsambities	07
Buiten in Beweging	12
Bijlage 1- Verbeterkaarten	13

Collage van foto's uit de wandelingen met de basisscholen en het Kindercollege

Colofon

Titel	Speelruimteplan 'Buiten in Beweging'
Opdrachtgever	Gemeente Stein
Opdrachtnemer	Speelplan BV Transistorstraat 53b 1322 CK Almere 036 5236127 www.speelplan.nl
Tekst & onderzoek	Arie Stobbe, Koen Smets en Willem de Bruijne
Datum	November 2023

Inleiding

Aanleiding

Buiten spelen en bewegen is ontzettend belangrijk; er ontstaan spontane ontmoetingen, het vergroot de leefbaarheid in de buurt en/of het dorp en draagt bij aan een gezonde leefstijl. Om die redenen vindt de gemeente Stein het belangrijk om te voorzien in goede speel- en beweegruimte, op de juiste plekken en voor diverse doelgroepen. Bureau Speelplan is gevraagd onderzoek te doen naar hoe het nu is, waar het beter kan en wat hierbij nodig is. De resultaten van dit traject zijn verwerkt in dit speelruimteplan: “Buiten in Beweging”.

Scope en onderzoek

Dit plan is gericht op de gehele openbare ruimte van de gemeente Stein. De 25 formele speel- en sportplekken met een glijbaan, wip of voetbalkooi, maar ook de mogelijkheden om elders in de openbare ruimte zelf te spelen en bewegen (de vrije speelruimte), zoals op stoepen, plantsoenen en in parken. Sportvoorzieningen bij sportverenigingen, schoolpleinen en speeltuinen zonder vrije entree (zoals het Steinerbos) vallen buiten de scope van dit plan. Deze locaties zijn soms wel openbaar toegankelijk. Ze staan daarom wel op de opgestelde speelruimtekaarten.

Het plan beschrijft de ambities van de gemeeente Stein binnen deze scope. Niet alleen voor de bestaande plekken, maar ook voor toekomstige ontwikkelingen zoals nieuwbouw en herinrichting.

Om een goed beeld te krijgen van de openbare speel- en beweegmogelijkheden is in 2023 uitgebreid onderzoek gedaan. Naast een uitgebreide schouw van de voorzieningen en dorpen is gewandeld met basisschoolleerlingen door de verschillende kernen van de gemeente Stein. Met het kindercollege is een aantal belangrijke plekken bezocht en daarnaast is gesproken met jongeren, beleidsmedewerkers en-adviseurs, DOP-coördinatoren en tal van andere stakeholders die zich, al dan niet indirect, bezighouden met de openbare speel- en beweegmogelijkheden. De bevindingen van dit onderzoek zijn samengevat in het Onderzoeksrapport Speelruimte 2023.

Opzet rapportage

Dit speelruimteplan beschrijft de ambities voor de speelruimte en de daaruit voortvloeiende verbetermogelijkheden. In dit plan worden handvatten gegeven voor de aanpak van de kansen en knelpunten met betrekking tot de openbare speelruimte. Het stimuleren van buitenspelen, bewegen, ontmoeten staat hierbij voorop. Dit Speelruimteplan sluit aan op het Gezond Sport- & Beweegakkoord (2020) en het Bestuursakkoord (2022).

Naast dit Speelruimteplan en het eerder genoemde Onderzoeksrapport Speelruimte 2023 is er een bijbehorend Uitvoeringsplan voor de speelruimte opgesteld met daarin verder uitgewerkte kaders voor uitvoering, voorstellen voor de verbetering van de speelruimte en het uitvoeringsprogramma voor de herinrichting van de speelruimte in de periode 2024-2027 met een doorkijk naar de periode daarna.

Ontwikkelingen in de openbare speelruimte

Spelen is meer dan kinderspel!

Voor kinderen is een goede openbare speelruimte van belang voor hun motorische, zintuigelijke, sociale, creatieve en emotionele ontwikkeling. Tijdens het buitenspelen komen kinderen in nieuwe situaties terecht, kunnen ze vooral doen waar ze zelf zin in hebben of mogen ze juist regels maken voor zelfbedachte spelletjes. Er zijn buiten veel meer lichamelijke uitdagingen en zintuigelijke prikkels (geuren, geluiden, zicht, tastzin).

Kinderen die veel (zelfstandig) buitenspelen leren samen te spelen, uitdagingen aan te gaan, teleurstellingen te verwerken, maar ook grenzen te verleggen en hun fantasie vorm te geven. Ze moeten problemen oplossen, (motorisch én sociaal) en leren, door te ontdekken, hun eigen buurt goed kennen (vriendjes, geheime plekken, leuke bestemmingen en activiteiten). Buitenspelen staat synoniem voor vrije tijd en fijn doen waar je zin in hebt. Kinderen, maar eigenlijk ook volwassenen en ouderen zouden daarom veel vaker buiten moeten spelen.

Goed ingerichte speelplekken stimuleren kinderen (en ook volwassenen) om naar buiten te gaan en samen te komen. Goed ingerichte buurten zorgen ervoor dat kinderen ook eerder zelfstandig op pad mogen. Het is daarom belangrijk dat een speelruimtevisie niet alleen iets zegt over speelplekken, maar over de buitenruimte als geheel. Wanneer kinderen buitenspelen, doen zij dat immers voor het grootste deel buiten de daarvoor ingerichte speelplekken. Het gaat dan om speelruimte zoals de stoep, de eigen tuin, de straat, in het park of andere groene ruimte.

Buitenspelen is niet alleen goed voor de ontwikkeling van kinderen en jongeren. Voldoende en aantrekkelijke speelruimte is tevens goed voor de positieve beleving en leefbaarheid van een wijk. Zeker als gekozen wordt voor de juiste inrichting kunnen speel- maar ook sportplekken een belangrijke ontmoetingsfunctie vervullen. Voor (groot)ouders van jonge kinderen is het bijvoorbeeld fijn als er bankjes bij een speelplek staan. Oudere kinderen kunnen goed ingerichte speel- of sportplekken gebruiken als ontmoetingsplek om na school af te spreken, samen te sporten en/of spelen of om op ontdekkingstocht te gaan. ► zie ambitie 1

Belangrijk - In het in 2023 vastgestelde ‘Gezond Sport- & Beweegakkoord’ kwam naar voren dat een gezonde speel- en beweegomgeving voor iedereen mogelijk en toegankelijk moet zijn. Om deze reden was de gemeente op zoek naar meer inzicht in het huidige speelruimte-areaal en de mogelijkheden om te spelen en te bewegen in de openbare ruimte, met als doel (Bestuursakkoord om Stein één van de meest kindvriendelijke woongemeentes te maken.

Spelen gaat dus over veel meer dan speeltoestellen alleen. Steeds vaker gaat spelen over beweging, gezondheid, toegankelijkheid, ontmoeting, leefbaarheid en klimaat.

Beweging en gezondheid

Kinderen, maar ook volwassenen die veel buiten zijn, bewegen meer en dragen daarmee bij aan een gezonde leefstijl. Door kinderen van jongs af aan te stimuleren dat voldoende beweging een vast onderdeel van de dag is, wordt het voor hen als volwassenen en ouderen ook vanzelfsprekender om op latere leeftijd voldoende te blijven bewegen.

Ook hierbij geldt dat het belangrijk is om de openbare ruimte beweegvriendelijk in te richten voor zowel jong als oud. Een uitdagende ‘tussengroep’ hierin zijn de jongeren. Waar kinderen nog een vanzelfsprekende beweegdrang hebben, lijkt deze bij jongeren af te nemen en als volwassen met moeite terug te komen. Juist voor jongeren en jongvolwassenen is het daarom van belang om te voorzien in goede beweegplekken.

De laatste jaren zijn er meerdere ontwikkelingen gaande om er voor te zorgen dat meer mensen (van jong tot oud) lekker naar buiten gaan. Naast het (her)inrichten en verbeteren van sportplekken wordt hierbij ook ingezet op programmering (activiteiten) en zorgen voor goede informatie en voorlichting richting inwoners. ► zie ambities 2, 3 en 5.

Jeu de boulesbaan in Elsloo

Ontwikkelingen in de openbare speelruimte

Belangrijk - Voldoende beweging verlaagt het risico op chronische ziektes als diabetes, hart- en vaatziekten, depressiviteit en, bij ouderen, botbreuken (Gezondheidsraad – beweegrichtlijnen). Dit geldt niet alleen voor kinderen, maar zeker ook voor volwassenen en ouderen. De beweegrichtlijnen van de gezondheidsraad per leeftijd:

- Kinderen (4 t/m 18 jaar): 1 uur per dag matig intensief bewegen en 3x per week spier- en botversterkende activiteiten
- Volwassenen en ouderen: 2,5 uur per week matig intensief bewegen en 2x per week spier- en botversterkende activiteiten.

Ontmoeting

Buitenspelen, sporten en bewegen is niet alleen goed voor de fysieke of cognitieve ontwikkeling van gebruikers. Voldoende en aantrekkelijke speelruimte is tevens goed voor de positieve beleving en leefbaarheid van een wijk. Zeker met de juiste inrichting kunnen speel- maar ook sportplekken een belangrijke ontmoetingsfunctie vervullen. Het is belangrijk om hierbij te investeren in de verblijfswaarde, door het maken van fijne verblijfsplekken. Voor (groot) ouders van jonge kinderen is het bijvoorbeeld fijn als er bankjes bij een speelplek staan, maar essentieel is bijvoorbeeld ook voldoende beschutting door bomen. Bij ontmoetingsplekken voor jongeren moet goed worden nagedacht over de juiste locaties en inrichting.

▶ zie ambities 1 en 5

Toegankelijke speel- en ontmoetingsplek (inspiratiebeeld)

Samenspeelplekken

Nederland heeft in 2016 het VN-verdrag Handicap geratificeerd. Met de ondertekening wordt de belofte gemaakt hindernissen voor deze groep weg te nemen en het mogelijk te maken dat zij gelijkwaardig deel kunnen nemen aan de samenleving. Speel- en sportplekken zijn belangrijke openbare voorzieningen; voor zowel de fysieke, maar zeker ook sociale ontwikkeling (vriendschappen sluiten). Hier moet iedereen gebruik van kunnen maken.

Met name bij de grotere speelplekken zien we het belang om in te zetten op het maken van een zogenoemde samenspeelplek (zie kader hieronder) door extra aandacht te geven aan toegankelijkheid en bespeelbaarheid van deze locaties. ▶ zie ambitie 4

Belangrijk - In de inspiratiebundel **Aan de slag met Samenspelen** (VNG:2019) wordt gebruik gemaakt van de zogenoemde 100-70-50-richtlijn voor Samenspeelplekken:

- Een kind of inwoners met een handicap moet zich 100% welkom voelen.
- 70% van de speelplek moet voor iedereen toegankelijk zijn (paden, ondergronden)
- 50% van de speelaanleidingen moet bespeelbaar zijn voor ieder kind.

Leefbaarheid en klimaatbestendigheid

Het belang van goede speelruimte gaat steeds meer over het vergroten van de leefbaarheid in de buurt. Speelplekken moeten plekken met een hoge verblijfswaarde zijn die de sociale cohesie in de buurt of het dorp vergroten en zorgen voor een gezonde omgeving waarin voldoende bewogen wordt. Gebruikers moeten het fijn vinden om er te zijn en langere tijd te verblijven. Naast voldoende uitdaging en voorzieningen als een bankje of watertappunt gaat het hierbij om de klimaatbestendigheid van deze plekken. Zijn ze in staat om verkoeling en beschutting te bieden op hete dagen? Door speelplekken te vergroenen wordt de klimaatbestendigheid vergroot, enkele voordelen: ▶ zie ambitie 2

- **Verblijfswaarde -** Groen op speelplekken vergroot de bespeelbaarheid en de verblijfswaarde door het creëren van schaduw en een fijne verblijfsomgeving.
- **Invloed -** Speelplekken zijn bij uitstek geschikte locaties voor vergroening. Als gemeente heb je invloed op de inrichting (natuurlijke ondergronden, voldoende beschutting door bomen en beplanting) en het draagt direct bij aan de gebruikswaarde van de plek.
- **Leefklimaat -** Meer groen in plaats van verharding vermindert hitte- en wateroverlast en zorgt voor een beter leefklimaat voor mens en dier.
- **Gevarieerd speelaanbod –** Groen kan naast meer traditionele spelvormen met toestellen een fijne speelaanleiding zijn. Groen biedt andere speelmogelijkheden die moeilijk te creëren zijn met toestellen (hutten bouwen, verstoppen).
- **Gezondheid en ontwikkeling -** Spelen in het groen of met natuurlijke speelaanleidingen heeft ook voor de motorische en cognitieve ontwikkeling van kinderen voordelen.

Ontwikkelingen in de openbare speelruimte

Overige ontwikkelingen binnen de speelruimte

Naast bovengenoemde thema's zijn er ook ontwikkelingen op het gebied van de speelplek zelf. Zo is de natuurlijke speelplek nog altijd aan een opmars bezig (zie ook leefbaarheid en klimaatbestendigheid) en komt er steeds meer aandacht voor de vrije speelruimte. Dit is simpelweg (lege) ruimte waar kinderen zelf spel kunnen bedenken, zoals de stoep, een grasveldje of gebied met heuvels, bomen of betonnen poefs.

Vrije speelruimte

Een goede speelplek (ook met speeltoestellen) bestaat voor een deel uit vrije speelruimte. Maar ook de openbare ruimte zelf is natuurlijk (grotendeels) vrije speelruimte. Dat er in de vrije speelruimte gespeeld wordt kan worden gestimuleerd door speelaanleidingen zoals bespeelbare kunst, een hinkelbaan, knikkertegel of stapstammenpad door het groen. Vaak ontstaat het echter spontaan omdat kinderen met elkaar spelletjes bedenken of omdat het landschap daar aanleiding toe geeft, zoals langs de Maasoever.

Innovatieve ontwikkelingen

Naast de hernieuwde aandacht voor de vrije speelruimte zijn er ook ontwikkelingen op de speelplek zelf. Een goed voorbeeld zijn de interactieve speeltoestellen. Dit zijn objecten die, al dan niet gekoppeld aan je telefoon of internet, reageren op acties van de gebruiker. Ze leiden spelletjes en geven opdrachten, maar houden bijvoorbeeld ook de scores bij tijdens een voetbalwedstrijd of steeds nieuwe uitdagingen bedenken voor gevorderde spelers.

Een andere innovatieve ontwikkeling is de mobiele, vaak tijdelijke, speel- of beweegplek. Dit is bijvoorbeeld handig in een nieuwbouwwijk, maar ook om tijdelijk een impuls te geven aan een gebied, buurt of park op gebied van spelen, sport of inclusie. Ook worden tijdelijke plekken ingezet om te testen of een locatie geschikt is voor een definitieve inrichting.

Particuliere toestellen

Een andere vorm van tijdelijke speeltoestellen zijn initiatieven die door bewoners zelf zijn geplaatst. Dit worden particuliere speeltoestellen genoemd. Deze worden niet meegenomen met de reguliere inspecties en zijn vaak ook niet bekend bij de gemeente. In lijn met het Warenwetbesluit Attracties en Speeltoestellen (WAS) is de gemeente wel verantwoordelijk bij plaatsing in de openbare ruimte.

Met name de plaatsing van objecten óp formele speelplaatsen of toestellen met een hoog risico op ongelukken zoals trampolines is onwenselijk. De gemeente Stein gedoogd daarom de plaatsing van particuliere speel- of sporttoestellen niet en zal, bij constatering ervan, overgaan tot verwijdering. Kaders voor de omgang met particuliere speeltoestellen zijn opgenomen in het uitvoeringsplan.

Aanzet tot natuurlijke speelplek in het Heidekamppark (025)

Natuurlijke speelaanleidingen op het Beatrixplein in Berg a/d Maas

Mobiele sportcontainers

Beleidsambities

Aan de hand van het onderzoekstraject en de participatietrajecten (Onderzoeksrapportage speelruimte 2023) zijn beleidsambities opgesteld voor de (toekomstige) speelruimte. Deze ambities zijn vertaald naar kaders voor uitvoering en een uitvoeringsprogramma voor de komende jaren. Allereerst een overzicht van de vijf beleidsambities:

1. Binnen ieder dorp is de speelruimte goed georganiseerd.

De gemeente gunt alle inwoners een gelukkig en gezond leven. Daarom is het essentieel dat spelen, sporten, bewegen en ontmoeten voor iedereen mogelijk en toegankelijk is. In elk dorp of gemeenschap zijn er specifieke eigenschappen en behoeften, waardoor er maatwerk wordt geleverd om aan deze verschillende behoeften te voldoen. Hierbij is het van belang dat de gemeente de juiste speelplekken behoudt en waar nodig verbetert. De volgende soorten plekken spelen hierbij een belangrijke rol:

De buurtspeelplek: spelen, bewegen en ontmoeten voor de hele buurt of het dorp
De belangrijkste plek is de **buurtspeelplek.** Dit is een grotere voorziening (ca. 2.000 m^2) waar de buurt uitgenodigd wordt om samen te komen, te spelen en te bewegen. De buurtspeelplek is ingericht voor een brede doelgroep van tenminste 0-14 jaar en is *toegankelijk* voor inwoners met een handicap. Hier wordt bij voorkeur zowel *spelen en sport* aangeboden. Elke kern moet tenminste één goede buurtspeelplek hebben.

De kleine speelplek: flexibele speelruimte voor de doelgroep 0-9 jaar
De inrichting van een **kleine speelplek** moet aansluiten op de behoefte van de buurt en moet bijdragen aan de *diversiteit* van het aanbod. Een kleine speelplek dient ter aanvulling op de buurtspeelplek, maar is niet nodig als de kinderen in het dorp of de buurt eenvoudig de buurtspeelplek kunnen bereiken.

De vrije speelruimte
Een goed bespeelbare openbare ruimte biedt veel vrije speelruimte (brede stoepen, bespeelbaar groen). Hoe minder vrije speelruimte, hoe belangrijker het is om te voorzien in voldoende formele speelplekken (buurtspeelplekken én kleine speelplekken).

De dorpoverstijgende speelplek
Soms heeft een buurtspeelplek een dorpoverstijgend bereik. Dit is het geval bij het Molenpark. Een dorpoverstijgende speel- of sportplek kan ook bewoners uit andere kernen aantrekken. In Stein liggen meerdere speelplekken die de potentie hebben om een dorpsoverstijgende plek te worden, zoals bijvoorbeeld het Heidekamppark (als natuurlijk speelterrein). Een voorbeeld van een potentiële dorpoverstijgende plek is ook het Steinerbos, met aantrekkingskracht voor alle inwoners van Stein, al zijn daar (nog) geen openbare formele speel- of sportplekken aan gekoppeld.

2. Elk dorp biedt een divers en uitdagend speelaanbod.

De gemeente zet zich in voor centrale buurt- en dorpsspeelplekken die divers en uitdagend zijn voor jong en oud. Dit kan door te variëren in inrichting (verschillende beweeg- en speelvormen, diversiteit van de toestellen, doelgroepen en uitstraling van de speelplek). Variatie kan soms op één plek worden geboden, maar is ook een samenspel van verschillende typen speelplekken.

3. De beweegvriendelijke leefomgeving

De openbare ruimte wordt steeds vaker gebruikt om te sporten en te bewegen; zowel individueel als in groepsverband. De gemeente Stein speelt in op deze trend door de diversiteit van het openbare sport- en beweegaanbod te vergroten zodat meer inwoners worden gestimuleerd om te bewegen.

4. Toegankelijke, inclusieve speelruimte

Stein is verkozen tot de meest toegankelijke gemeente van Nederland. Momenteel zijn er als kind met een handicap echter nog te weinig mogelijkheden om buiten te spelen en met andere kinderen te spelen. Op basis van het landelijk Samenspeelakkoord (2019) zet de gemeente Stein zich in voor een inclusievere speelcultuur.

Door bij het ontwerp en de inrichting van de grote speel- en beweegplekken rekening te houden met toegankelijkheid en inclusiviteit, worden meer samenspeelplekken voor kinderen met en zonder een beperking gerealiseerd. Het verbeteren van de toegankelijkheid is niet alleen voordelig voor mensen met een beperking. Ouderen met een kinderwagen of een rollator hebben bijvoorbeeld ook profijt van een goed toegankelijke speelplek.

5. Samen werken aan de speelruimte

Het gebruik van speelplekken is in de regel beter als bewoners en gebruikers van de speel- en met name sportplekken mee hebben kunnen denken over de inrichting ervan. Door gebruikers mee te laten denken kan maatwerk worden geboden (wat is er nodig) en is de betrokkenheid na realisatie over het algemeen beter (minder vandalisme, meer toezicht vanuit bewoners). De wijze waarop bewoners en gebruikers worden betrokken is afhankelijk van het type plek.

Ambitie 1. Binnen ieder dorp is de speelruimte goed georganiseerd.

Hoe is het nu?

- De spreiding van de speelplekken is momenteel wisselend. In meerdere buurten ontbreekt een goede speelplek (Stein-west, Catsop en Berg aan de Maas).
- In Elsloo-noord en Nieuwdorp liggen juist veel (vooral kleine) speelplekken waardoor kinderen op korte loopafstand een speelplek kunnen bereiken.
- In een aantal buurten is al wel een ruim opgezette (buurt)speelplek aanwezig, maar is deze simpelweg nog niet aantrekkelijk genoeg ingericht om de hele buurt te bereiken.
- Uit alle participatietrajecten (zie Onderzoeksrapportage speelruimte, 2023) blijkt een sterke wens voor het toevoegen van nieuwe speelplekken.

Hoe gaan we dit verbeteren?

- **Investeren in buurtplekken waar nu een goede speelplek mist:** In meerdere dorpen willen we een nieuwe goede buurtspeelplek aan te leggen. Dit is in de verbeterkaarten in bijlage 1 aangegeven als zoeklocatie. Om te bepalen of, en welk type speelplek nodig is, wordt gebruik gemaakt van kader 1 voor de beoordeling van het openbare speelaanbod. Dit model wordt ook gehanteerd om initiatieven of vragen vanuit de samenleving te toetsen. Voor het realiseren van nieuwe (buurt)speelplekken is het belangrijk dat er draagvlak in de buurt is en dat er voldoende budget beschikbaar is.

- **Verbeteren bestaande speelplekken naar buurtspeelplek:** In sommige buurten is het wenselijk om een bestaande plek te verbeteren. Hier moet een bredere doelgroep worden aangetrokken door de juiste inrichtingsvorm te kiezen en maatregelen te nemen die de verblijfswaarde, samenspeel- en ontmoetingsmogelijkheden versterken. Naast aantrekkelijke speel- en beweegvormen stimuleren we dit door de plaatsing van (extra) bankjes, picknicktafels en/of een watertappunt. Als er geen andere opties beschikbaar zijn, kunnen schoolpleinen worden ingezet als buurtspeelplek.

- **Open kijken naar kleine speelplekken:** In Nieuwdorp en Elsloo liggen meerdere kleine speelplekken dicht op elkaar. Volgens de uitgangspunten voor een goede ruimtelijke verdeling (zie kader 1) is het niet noodzakelijk om al deze plekken te behouden als ingerichte speelplek. Op sommige locaties (zie Uitvoeringsplan) staan we daarom open voor alternatieve initiatieven (zonder speeltoestellen) vanuit de buurt voor deze kleine speelplekken. Door dit op een aantrekkelijke manier te doen (samen met de buurt) kan een kleine speelplek zo juist bijdragen aan een meer gevarieerde openbare ruimte.

- **Nieuwbouw en verdichting:** Door nieuwbouw in of nabij bestaande buurten wordt de druk op de bestaande speelruimte vergroot. Er komen immers meer gebruikers terwijl de ruimte om te spelen en bewegen juist minder wordt. Nieuwbouw- en gebiedstransformatie wordt daarom eveneens getoetst aan de uitgangspunten voor een goede ruimtelijke verdeling (kader 1). Om de randvoorwaarden voor de speelruimte bij nieuwbouw- en herinrichtingsprojecten (bijvoorbeeld bij de Transformatorvisies) te bewaken, moet aan de voorkant van het planproces voldoende ruimte worden vrijgemaakt om plannen te beoordelen en eventueel bij te stellen. Bij nieuwbouw is het met name belangrijk dat de speelruimte niet wordt versnipperd over de openbare ruimte, maar juist geconcentreerd wordt aangelegd in voldoende grote buurtspeelplekken om te spelen en sporten. Hiervoor zijn uitgangspunten opgenomen in het uitvoeringsplan. Zo moet een buurtspeelplek in nieuwbouwprojecten tenminste 2.000 m^2 groot zijn.

Kader 1: Uitgangspunten voor een goede ruimtelijke verdeling
De onderstaande uitgangspunten zijn toegepast op de huidige speelruimte in Stein:

1. Ieder dorp moet tenminste één goede buurtspeelplek hebben of, als het niet mogelijk is;
2. Eén of meerdere (goede) kleine speelplekken.
3. In goed bespeelbare dorpen (brede stoep, lage parkeerdruk, voldoende bespeelbaar groen, weinig barrières) is het, naast een goede buurtspeelplek niet nodig om te voorzien in aanvullende kleine speelplekken, kinderen kunnen in principe immers prima de centrale buurtspeelplek bereiken.
4. In dorpen die minder goed bespeelbaar zijn, is het wél nodig om te voorzien in zowel de buurtspeelplek als een netwerk van kleinere speelplekken.

Ambitie 2. Elk dorp biedt een divers en uitdagend speelaanbod.

Hoe is het nu?

- In elk dorp is zowel een speel- als sportplek te vinden, met uitzondering van Catsop.
- De meeste speelplekken zijn traditioneel ingericht en lijken op elkaar qua speelvorm.
- De buurtspeelplekken bieden weinig uitdaging voor oudere kinderen. Het speelaanbod is namelijk vaak gericht op kinderen t/m 9 jaar. Dat veel speelplekken ook oud zijn, zorgt ervoor dat kinderen (en volwassenen) de speelplekken niet aantrekkelijk vinden.
- Uit de participatietrajecten blijkt een sterke wens voor meer avontuurlijke speelterreinen.
- Er is één echte natuurlijke speelplek, in het Heidekamppark, al heeft speelplek de Leent ook veel natuurlijke speelaanleidingen. De plek in het Heidekamppark heeft enorm veel potentie, maar biedt nu nog niet veel speelmogelijkheden.

Speelplek in het Heidekamppark (025)

Routes en speelaanleidingen

Fysiek uitdagend speeltoestel

Hoe gaan we dit verbeteren?

- **De Schijf van Vijf toepassen:** In ieder dorp zetten we in op een divers aanbod op de formele speelplekken en in de vrije speel- en beweegruimte. Hierbij wordt de Schijf van Vijf voor speelruimte gehanteerd (zie Kader 2). Dit kan zowel geconcentreerd op één buurtspeelplek, maar ook verspreid over meerdere plekken in de buurt (op formele plekken én in de rest van de openbare ruimte). Dit betekent dat op sommige plekken het aanbod moet worden versterkt door bijvoorbeeld sportfuncties toe te voegen. Dit is terug te vinden in de Verbeterkaarten in bijlage 1.

- **Variëren op buurtniveau:** Door de inrichting van nabijgelegen plekken op elkaar af te stemmen krijgen de dorpen een uitdagendere speelruimte en kunnen kinderen op verschillende manieren en plekken spelen. We kiezen hierbij voor een inrichting die lang leuk blijft en samenspel stimuleert. Variëren kan in toestelkeuze, maar ook in speelvormen, bijvoorbeeld door een plek met natuurlijke speelaanleidingen of juist als steppleintje in te richten.

- **Variëren in doelgroepen:** Naast voldoende variatie in het speelaanbod, variëren we ook in het aanbod voor de verschillende leeftijdsgroepen (jong tot oud).

- **Meer natuurlijke speelterreinen:** Als onderdeel van de Schijf van Vijf stimuleren we avontuurlijk en uitdagend spel door toevoeging natuurlijke speelaanleidingen. Het gebruik van elementen als zwerfkeien, liggende klimbomen, stappaaltjes en hoogteverschillen zorgt voor een grotere variatie in het speelaanbod en stimuleert de creativiteit van kinderen.

Kader 2 - De Schijf van Vijf voor buitenspelen
Vijf speelvormen voor een goede variatie

1. De **traditionele speelplek** met toestellen als een wip, schommel en glijbaan. Gereguleerd spel, maar ook gericht op uitdaging.
2. Het **trapveldje** om spelend te sporten en te bewegen zoals voetbal, basketbal, een skatebaan of freerunningsparcours.
3. **'t Pleintje** om zelf spel te bedenken, al dan niet met speelaanleidingen zoals autovrije straten, brede stoepen of pleintjes.
4. Bespeelbaar groen voor **vieze knieën**, met volop heuveltjes, bosjes, bomen en beplanting. Spelen met los materiaal.
5. De **Speelroute** als (waar nodig) veilige en kindvriendelijke route door de buurt.

Ambitie 3. De beweegvriendelijke leefomgeving

Hoe is het nu?

- Gemeentebreed is er een divers aanbod van sport- en beweegmogelijkheden, hoewel de verschillen tussen de dorpen groot zijn. In een aantal dorpen ontbreekt een openbare sportplek (trapveld, bootcampplek, basketbal).
- ECSPLORE organiseert verschillende activiteiten voor jong en oud. Deze worden goed bezocht door verschillende doelgroepen/leeftijden.
- De inwoners van de gemeente Stein missen met name voetbalvelden, basketbal en fitness(routes). Verder worden freerunning, mountainbike en calisthenics veel genoemd als gewenste toevoegingen op het aanbod (zie Onderzoeksrapportage Speelruimte).

Hoe gaan we dit verbeteren?

- **Verkennen verbreden beweegaanbod:** Om alle inwoners te stimuleren om te sporten, te bewegen en jeugd meer uitdaging te bieden, gaat de gemeente de diversiteit, kwaliteit en bereikbaarheid van het sport- en beweegaanbod vergroten en inzetten op een beweegvriendelijke openbare ruimte voor jong en oud. Dit sluit nauw aan op het 'Gezond Sport- & Beweegakkoord'. Het aanbod kan verbreed worden met bijvoorbeeld basketbal, tennis, urban sports of beweegroutes (uiteraard in samenspraak met de sporters). Door sportvormen te combineren op dezelfde plek willen we de aantrekkingskracht vergroten. Aanvullende voorzieningen als zitplekken en watertappunten verhogen de verblijfswaarde. Hierbij gaan we uit van een integrale aanpak met onder andere sportaanbieders, jongerenwerk, ouderenorganisaties en de sporters zelf.

- **Activiteiten en voorlichting:** Door samenwerking met activiteitenaanbieders kan het gebruik versterkt worden. Hiervoor is het belangrijk om plannen voor (her)inrichtingen goed af te stemmen met de sporters en beweegaanbieders. Door goede voorlichting (waar liggen de plekken, routes, welke activiteiten worden georganiseerd) zijn bewoners ook op de hoogte van de sport- en beweegmogelijkheden.

Geasfalteerde pumptrack

Nieuwe sporten, zoals feerunning en calisthenics

Ambitie 4. Toegankelijke, inclusieve speelruimte

Hoe is het nu?

- De meeste speelplekken zijn niet (goed) toegankelijk voor inwoners met een rolstoel. Een positieve uitzondering hierop is de speeltuin Leent in het dorp Stein.
- Er zijn geen toegankelijke sportplekken voor inwoners met een rolstoel. Ook geasfalteerde sportplekken als een skatebaan zijn vaak slecht bereikbaar voor inwoners in een rolstoel.
- Uit gesprekken met medewerkers van 't Steyntje kwam naar voren dat de meeste kinderen met een beperking een prikkelarme omgeving nodig hebben. Nestschommels, zandspeelplekken en blote-voetenpaden zijn de populairste speelelementen.

Hoe gaan we dit verbeteren?

- **Inzetten op samenspeelplekken:** Op de buurtspeelplekken wordt extra geïnvesteerd in de inclusiviteit van de speelplek. Daarbij gaat het zowel om de bereikbaarheid van de plek als ook de toegankelijkheid op de speelplek zelf. De voorzieningen (toestellen, maar ook de zitgelegenheid) worden toegankelijk gemaakt door een pad op de plek en de inrichting bevordert samenspel tussen inwoners met en zonder beperking. Op de overige speel- en sportvoorzieningen wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met toegankelijkheid door bijvoorbeeld hoge stoepranden te verlagen en hekwerken of poortjes te verwijderen.

- **Participatie:** Bij de herinrichting van buurtspeelplekken wordt de buurt betrokken bij de inrichtingsplannen. Door het thema inclusiviteit hierbij te bespreken kunnen niet alleen goede oplossingen worden bedacht om de toegankelijkheid te verbeteren, maar wordt ook de bekendheid van de samenspeelplek vergroot.

- **Meer groen op speelplekken:** Plekken met een natuurlijke inrichting zijn zowel voor kinderen met als zonder een beperking fijne plekken waar ruimte is voor zowel uitdaging als meer prikkelarm spel. Het belang van meer groen op speelplekken wordt dan ook als uitgangspunt meegenomen in het kaders voor herinrichting in het uitvoeringsplan.

Belangrijk - Bij een thema als inclusiviteit gaat het niet alleen om inwoners in een rolstoel. Bij de inrichting van openbare speelplekken wordt hier wel vooral naar gekeken omdat in het verlengde van deze belangrijke groep veel andere uitdagingen op het gebied van mobiliteit en toegankelijkheid worden ondervangen. Voor veel andere beperkingen is vaak meer specialistisch maatwerk noodzakelijk.

Brede taludglijbaan (inclusief toestel)

Ambitie 5. Samen werken aan de speelruimte

Hoe is het nu?

- Inwoners geven regelmatig aan een goede speel- of sportplek te missen in hun woonomgeving. Soms terecht, maar soms is ligt een prima alternatief op loopafstand.
- De meeste speeltuinen in de gemeente hebben een bewoner als contactpersoon of, in sommige gevallen, sleutelhouder. Deze contactpersoon is het eerste aanspreekpunt vanuit de gemeente en visa versa ook vanuit de buurt bij vragen of opmerkingen.
- Er zijn meerdere belangenverenigingen in de gemeente Stein (en omstreken) die zich bezighouden of raakvlakken hebben met de openbare speel- en sportruimte.
- Op sommige speel- en sportplekken in de gemeente worden, door diverse aanbieders, (sport)activiteiten voor bewoners georganiseerd (betaald en kosteloos).

Hoe gaan we dit verbeteren?

- **Vergroten bekendheid speelplekken:** We gaan meer bekendheid geven over de speelplekken (via de online kaart op www.buitenspeelkaart.nl) en betrekken inwoners meer bij de herinrichting van met name de buurtspeelplekken. Bewoners worden geïnformeerd over het tijdspad van de uitvoering (welke plek is wanneer aan de beurt) en welke plannen er liggen voor de bestaande en nieuw te realiseren plekken.

- **Vergroten betrokkenheid bij herinrichting:** Om te zorgen dat de inrichting van met name de buurtspeelplek goed aansluit op de behoefte van de buurt worden bewoners betrokken bij de plannen voor (her)inrichting. Door gebruikers te betrekken (met name sporters op sportplekken) wordt niet alleen de betrokkenheid, maar ook het gebruik na oplevering vaak beter. Een belangrijk thema bij de participatie rondom speelplekken is inclusie of toegankelijkheid (zie ambitie 4).

- **Duidelijkheid met betrekking tot beheer en vrijwilligers:** Het is wenselijk dat elke speelplek een contactpersoon houdt, die eenvoudig de gemeente kan informeren over (ontwikkelingen rondom) de speelplek. Dat neemt niet weg dat de gemeente zelf zorg draagt voor periodieke inspecties en het uit te voeren onderhoud. Actieve vrijwilligers die daarnaast een rol willen spelen in bijvoorbeeld het groenonderhoud (bijvoorbeeld door het snoeien van de haag) worden gewaardeerd, maar dit is geen voorwaarde voor het behoud van een speelplek. Het sleutelbeheer wordt wel afgebouwd. Speelplekken moeten openbaar toegankelijk zijn, onafhankelijk van de aanwezigheid en betrokkenheid van een sleutelhouder. Bij herinrichtingen worden daarom hekwerken (waar mogelijk) en sloten verwijderd.

In gesprek met het Kindercollege op speelplek Assevedostraat (009) in Stein

- **Beweegaanbieders:** De gemeente gaat bestaande (sport)activiteiten die al worden aangeboden verder stimuleren bij de inrichting van beweegplekken, door het verbreden van het openbare sportaanbod en goede voorlichting en communicatie zodat bewoners kennis kunnen nemen van de mogelijkheden op dit gebied. Bij de herinrichting van (belangrijke) beweegplekken zoals bijvoorbeeld het Molenpark of de Platijkweg worden sportaanbieders ook benaderd om mee te denken bij het opstellen van een programma van eisen.

- **Initiatieven vanuit de samenleving:** Initiatieven op of rondom speelplekken kunnen enorm waardevol zijn voor de betrokkenheid vanuit de buurt en zorgen vaak voor goed gebruik. Wel is het simpelweg niet altijd mogelijk (financieel, ruimtelijk) of niet wenselijk (overschot aan plekken) om een initiatief te faciliteren. Bij vragen en initiatieven voor nieuwe speelplekken wordt daarom altijd gekeken naar de bestaande situatie in de buurt. Daarbij wordt gekeken of er al alternatieve bestaande én goed bereikbare speelplekken zijn waar eventueel naar verwezen kan worden. Ook wordt gekeken naar de uitvoeringsplanning in het betreffende dorp. Welke plekken komen op korte termijn in aanmerking voor een herinrichting en/of zijn er wellicht al plannen om nieuwe locaties aan te leggen? Op die manier kunnen initiateven en vragen uit de samenleving goed gekoppeld worden aan het uitvoeringsprogramma en daarin mogelijk ook opvolging krijgen. In het uitvoeringsplan zijn verdere kaders voor nieuwe locaties opgenomen.

Conclusie

Goede openbare speel- en sportruimte zorgt voor meer beweging, ontmoeting en een gezonde leefstijl voor de inwoners van Stein, voor zowel jong als oud. De gemeente Stein vindt het daarom belangrijk om niet alleen voldoende, maar ook aantrekkelijke, uitdagende openbare ruimte te realiseren. Ruimte die mensen buiten in beweging brengt.

In de gemeente Stein zijn veel speel- en sportplekken verouderd en beperkt aantrekkelijk. Met name de oudere kinderen vinden de plekken niet interessant, waardoor, in een belangrijke opgroeifase, kinderen minder worden geprikkeld om buiten in beweging te zijn.

Dit speelruimteplan, en daaraan gekoppeld het uitvoeringsplan 2024-2027 (apart document), vormt de basis voor de verbeterslag van het openbare speel- en sportaanbod. In de verbeterkaarten (zie bijlage 1) zijn de gewenste verbeteringen opgenomen die volgden uit de gevoerde gesprekken met kinderen (wandelingen), jongeren, ketenpartners en de raad of vanuit de online vragenlijst meegegeven zijn vanuit de diverse kernen.

De verbeteringen zijn gekoppeld aan vijf ambities:

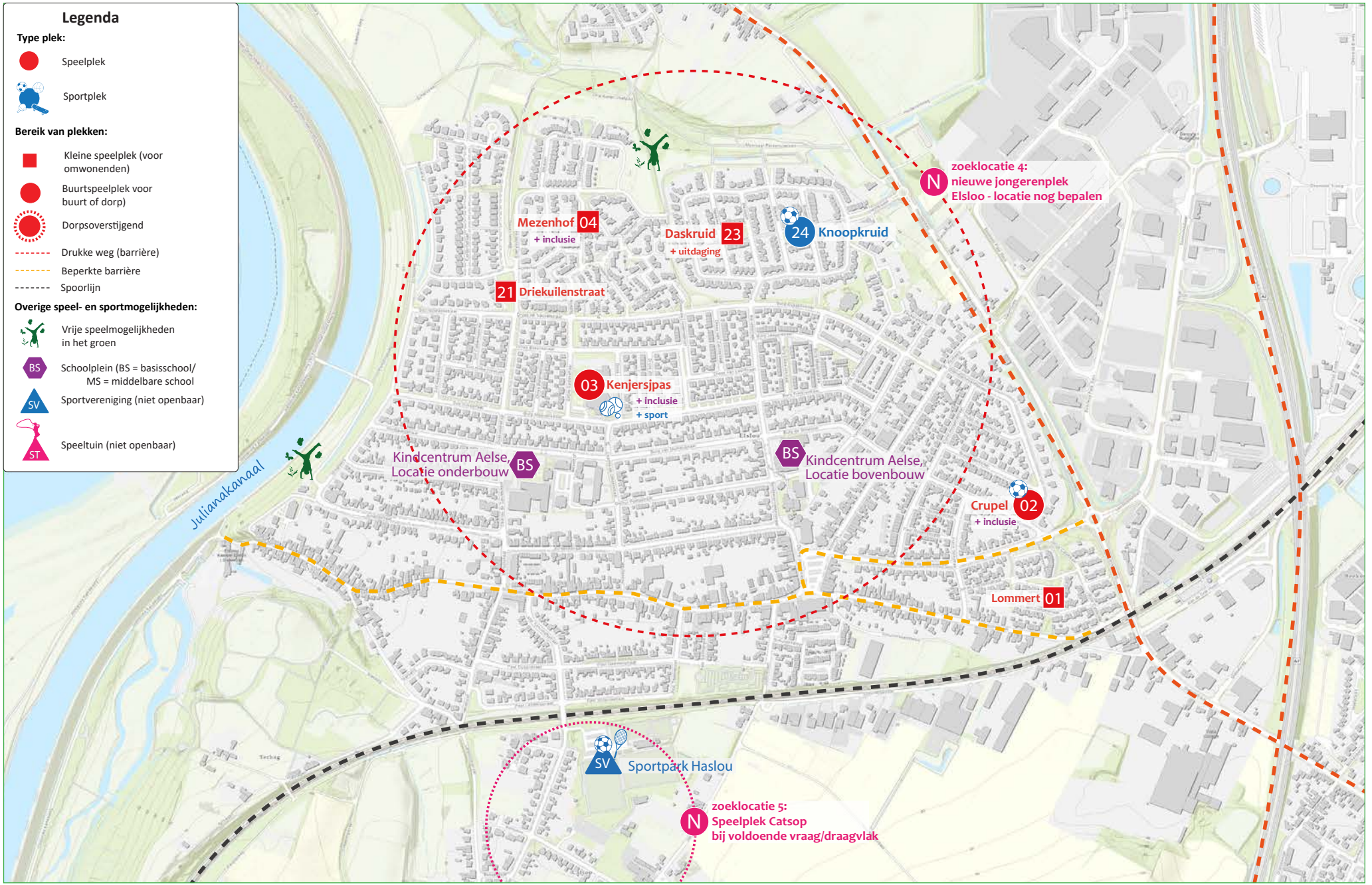
- Een goede organisatie (spreiding) van de voorzieningen
- Een divers en uitdagend aanbod per dorp
- Een beweegvriendelijke leefomgeving
- Toegankelijke, inclusieve speelruimte
- Samen werken aan de speelruimte

De belangrijkste ambitie is dat iedere kern van de gemeente tenminste één aantrekkelijke, inclusieve buurtspeelplek krijgt waarin spelen, bewegen en ontmoeten centraal staat. Door bewoners en gebruikers bij de inrichting te betrekken én samen te werken met bijvoorbeeld beweegaanbieders en scholen willen we zorgen voor het vergroten van de betrokkenheid en kennis over de plekken. Maar hiermee willen we ook daadwerkelijk zorgen voor meer buitenspelers en -sporters en meer ontmoeting tussen bewoners met én zonder handicap in de openbare speel- en beweegruimte.

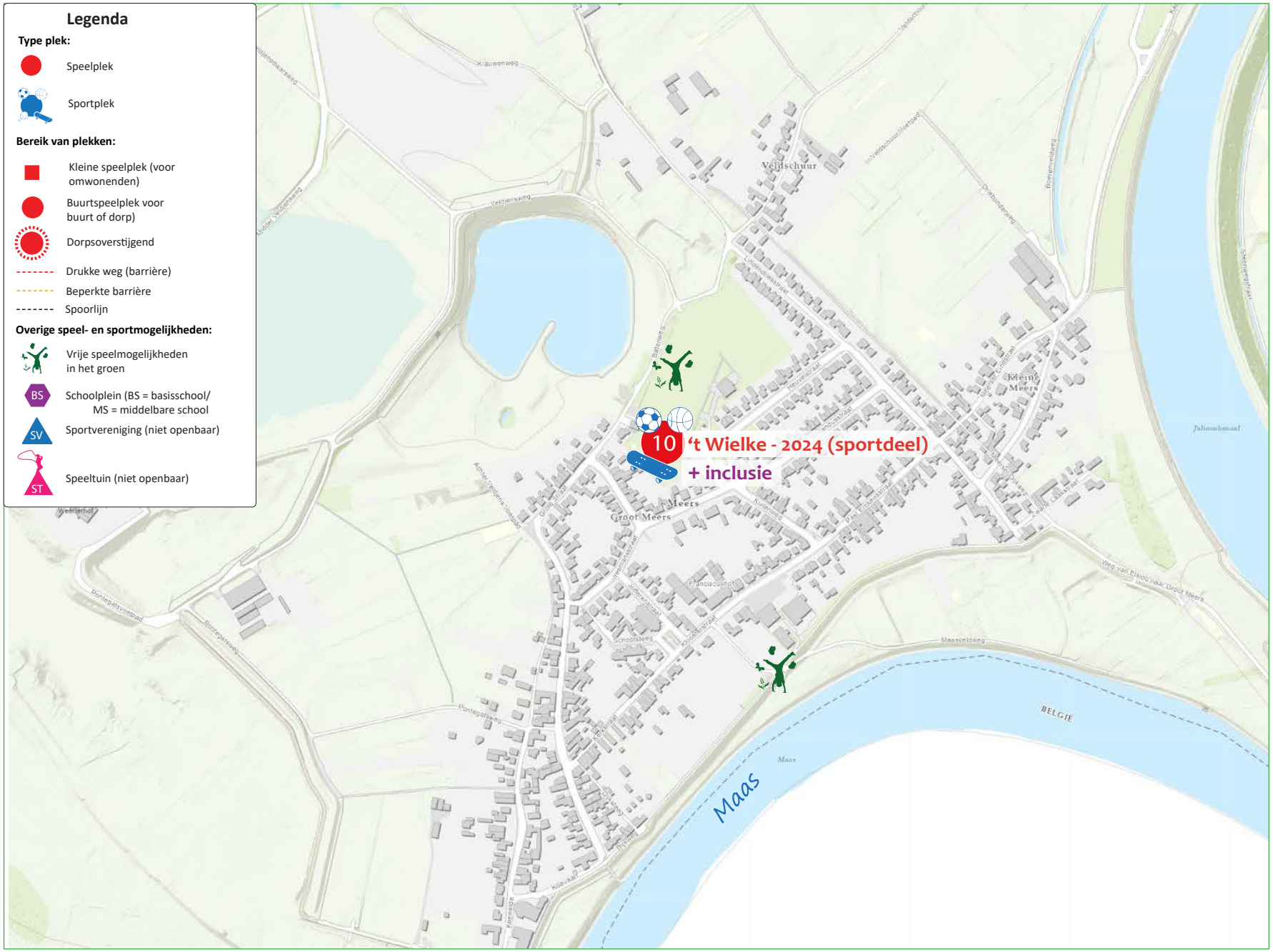

Speeltuin de Leent in Stein (07)

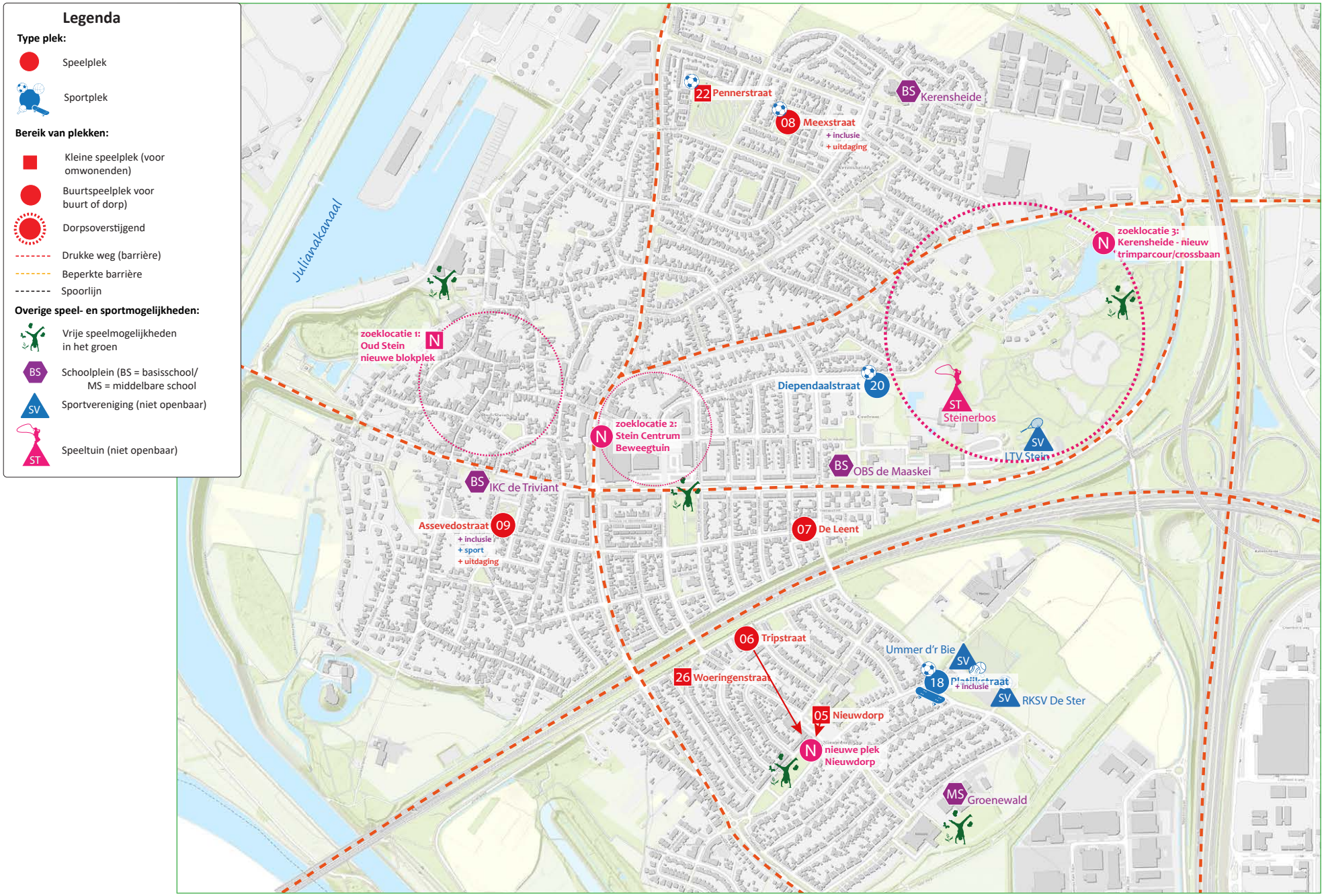
Bijlage 1 · Verbeterkaarten – Elsloo

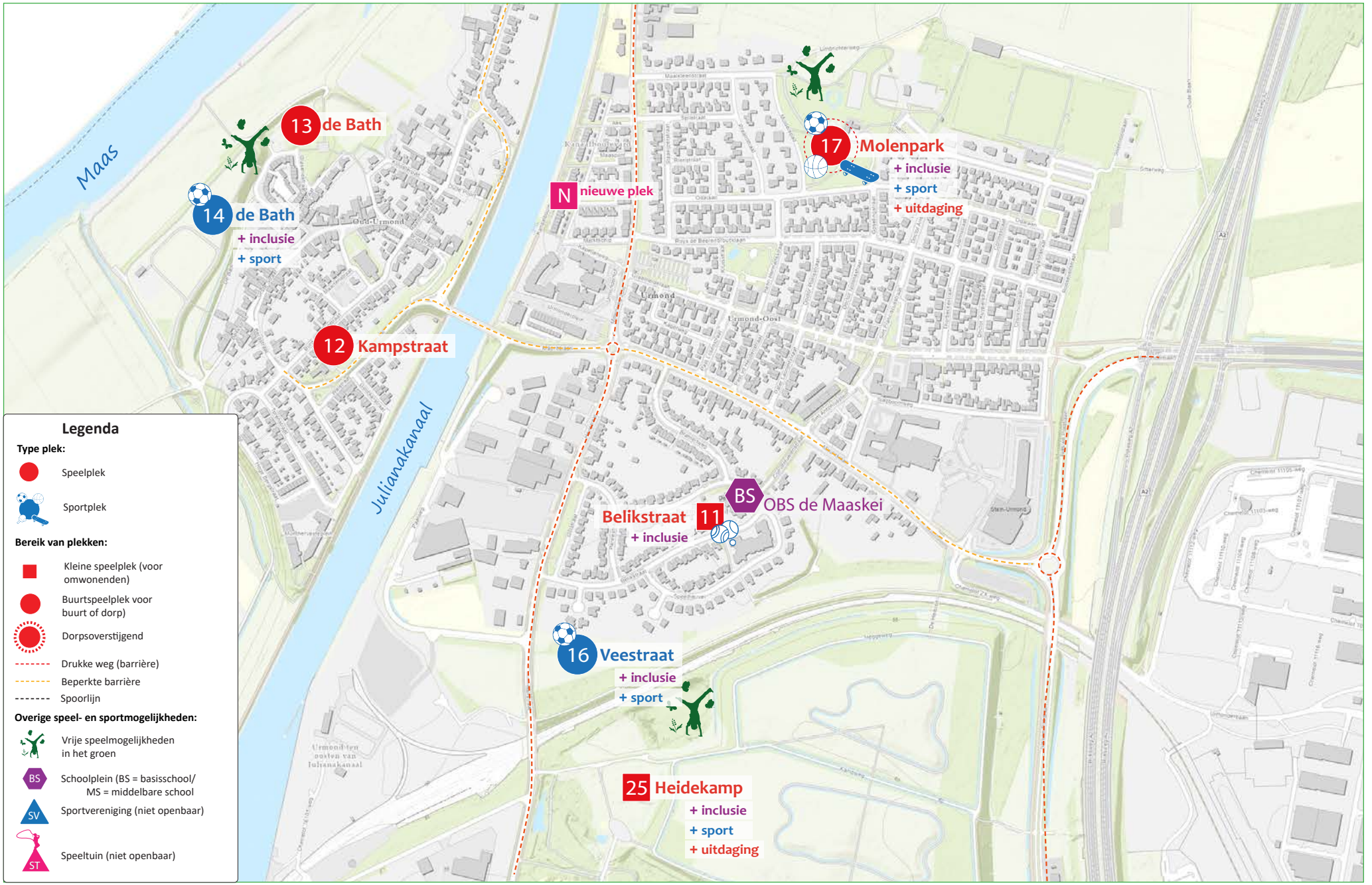
Bijlage 1 · Verbeterkaarten – Meers

Bijlage 1 · Verbeterkaarten – Stein

Bijlage 1 · Verbeterkaarten – Urmond

Legenda
Type plek:
Speelplek
Sportplek
Bereik van plekken:
Kleine speelplek (voor omwonenden)
Buurtspeelplek voor buurt of dorp)
Dorpsoverstijgend
Drukke weg (barrière)
Beperkte barrière
Spoorlijn
Overige speel- en sportmogelijkheden:
Vrije speelmogelijkheden in het groen
BS
Schoolplein (BS = basisschool/ MS = middelbare school
SV
Sportvereniging (niet openbaar)
ST
Speeltuin (niet openbaar)
N nieuwe plek
De Avonturijn BS
N suggestie tijdelijke plek sportcontrainer
15 Sint Michaelsplein